QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

Magistrat Dr Josette Demicoli LL.D

Il-Pulizija

(Spettur Elton Taliana)

vs

Jesmond Sghendo

Kaz Nru: 359/2013

Illum 26 ta' Settembru 2018

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra Jesmond Sghendo, bin Joseph u Margaret nee' Zammit, imwieled nhar id-19 ta' Jannar 1970, residenti Luceinne Fl 2, Triq L. Zamenhof, Msida u detentur tal-karta tal-identita numru 70770M.

Akkuzat talli fl-1 ta' Awwissu 2012, ghall-habta tas-7:20 hrs gewwa Triq il-Belt Valletta, Attard:

1. Saq vettura Nru BUS-520 b'manjiera (a) traskurata;
2. B'nuqqas ta' hsieb u bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku, habat f'arblu tad-dawl u involontarjament ikkanguna hsara f'arblu tad-dawl ghad-dannu tal-Korporazzjoni Enemalta u fuq Crash Barrier ghad-dannu tad-Dipartiment tat-toroq;

3. U b'nuqqas ta' hsieb u bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku, ikkaguna hsarat involontarji fuq il-faccata tac-cimiterju ta' H'Attard ghad-dannu tal-Parocca H'Attard, liema hsara hija stmata li tammonta ghal €3,099.86.
4. U aktar meta b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti il-persuna ta' Tomsina Nargis skont kif iccertifika Dr Patrick Huhn MD Reg 2849 mill-M.D.H.

Il-Prosekuzzjoni titlob lil Qorti li int tigi skwalifikat mill-licenzji kollha tieghek ghal perjodu ta' zmien li l-Qorti jidhrilha xieraq.

Semghet ix-xhieda.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Ikkunsidrat

L-imputat jinsab akkuzat b'sewqan traskurat; li involontarjament ikkaguna hsara f'arblu tad-dawl ghad-dannu tal-Korporazzjoni EneMalta u fuq crash barrier ghad-dannu tad-dipartiment tat-toroq; inoltre' li kkaguna hsara involontarja fuq faccata tac-cimiterju ta' H'Attard; u finalment talli involontarjament ikkaguna offiza ta' natura gravi fuq il-persuna ta' Tomsina Nargis.

Mill-provi jirrizulta s-segwenti:

- Fl-1 ta' Awwissu 2012 fis-7.30a.m sehh incident fejn karozza tal-linja Bus 520 tal-kumpanija Arriva dahlet f'crash barrier fi Triq il-Belt, Valletta, Attard direzzjoni lejn Sta Venera;
- L-imputat dak iz-zmien kien jahdem bhala xufier tal-linja u huwa stess jikkonferma li kien huwa li kien qieghed isuq il-karozza tal-linja;
- Fuq tal-linja kien hemm passiggiera Tomsina Nargis li ttiehdet l-isptar Mater Dei u li giet iccertifikata li sofriet griehi gravi;
- L-imputat ukoll ittiehed l-isptar u gie ccertifikat li garrab ferita hafifa.

Illi inkwantu ghall-ewwel u r-raba' imputazzjonijiet migjuba, din il-Qorti se tirreferi ghas -sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Ludwig Micallef**[1]**:**

"Jispetta ghalhekk lill-Prosekuzzjoni tipprova b'mod konklussiv illi l-incident li fih miet Clifford Micallef sehh unikament jew almenu in parti, tort ta' negligenza, traskuragni w nuqqas t'osservanza tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-imputat li tajjarha.

[1] Deciza mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali fis-17 ta' Awwissu 2010

Sabiex tipprova dan il-Prosekuzzjoni ma tistax tistrieh fuq dak li l-Qorti tista' tahseb li gara, ghaliex il-gudikant irid necessarjament jiddeciedi iuxta allegata et probate. Id-dover tal-Prosekuzzjoni hu allura li jipprezenta quddiem il-Qorti, kaz konvincenti u pprovat li adegwatament jistabilixxi l-htija tal-imputat ghall-akkadut, li tipprova kondotta voluntarja, negligenti, konsistenti generikament f'nuqqas ta' hsieb 'imprudenza', 'negligenza' jew 'traskuragni' jew ta' hila, ta' 'imperizja' fl-arti jew professjoni jew konsistenti specifikament fin-nuqqas ta' osservanza tal-Ligijiet, regolamenti, ordnijiet u simili li tkun segwita b'ness ta' kawzalita' minn akkadut dannuz u involontarju.

Dan ifisser li fil-materja tal-kolpuz hemm necessarjament l-element t'attivita diretta ghal xi fini partikolari, li minhabba nuqqas ta' certu prekawzjoni jistghu jigu lezi jew danneggjati jew impregudikati l-interessi ta' terzi. Il-konnotat karetteristiku tal-kulpa huwa l-prevedibilta' tal-event dannuz, li kondotta llegali ta' xi hadd tista' ggib. Din hija l-kulpa normali jew l-hekk imsejha 'colpa incosciente' a differenza minn dik imsejha 'colpa cosciente', li hija l-kulpa bl-element fiha tal-previst tal-akkadut.

Hemm diversi forom ta' kodotta kolpuza derivanti minn att ta' negligenza, imprudenza, imperizja u non ossevanza tal-ligijiet, regolamenti, ordnijiet u simili.

L-imprudenza tigi mill-agir ta' xi hadd minghajr ma jiehu l-opportuni kawteli.

In-negligenza tigi mid-disattenzjoni u disakkuratezza tal-agent fil-kondotta tieghu.

L-imperizja hija l-forma specifika tal-kulpa professjonali cioe' kif jghid ***Manzini****:- "L-inettitudine e insuficienza professionale generale o specifica, nota all' agente di cui egli vuole non tener conto".*

Il-kulpa tista' tkun dovuta wkoll ghal non osservanza tal-ligijiet, regolamenti, odnijiet u simili bhal ma huma l-assjem ta' regoli predisposti mill-Ordinanza tat-Traffiku –Kap 65, il-High Way Code – Motor Vegicle Regulations – bl-iskop li jigu evitati l-possibiltajiet ta' hsara u dannu lil terzi.

*Il-Qorti hi ghalhekk sejra tezamina bir-reqqa x'inhuma l-ingredjenti tar-reat principali in ezami, u cioe' ta' dak kontemplat fl-****Artikolu 225 tal-Kap. 9,*** *u cioe' tar-reat li bih gie akkuzat l-imputat, u cioe' omicidju involontarju. L-****artikolu 225 tal-Kap 9*** *jiddisponi s-segwenti:*

"Kull minn b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu, jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti, jikkaguna l-mewt ta' xi hadd …"

Issa ghalhekk, wiehed irid jifli l-elementi li jikkostitwixxu dan r-reat, li huma bazikament tlieta u cioe:-

1. b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti ;

2. kkaguna l-mewt ;

3. fuq persuna.

*Fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar il-21 ta' Marzu 1996 fl-ismijiet **il-Pulizija vs Richard Grech** dik il-Qorti sostniet is-segwenti:-*

"Huwa mehtieg ghal kostituzzjoni tar-reat involontarju skond l-artikolu 225 tal-kodici Penali, li tirrikorri kondotta volontarja, negligenti – konsistenti generikament f'nuqqas ta' hsieb, imprudenza fl-arti jew fil-professjoni, jew

konsistenti specifikament f'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti, li tkun segwita b'ness ta' kawzalita' minn event dannuz involontarju. Ghandu jigi premess li ghal accertament tal-htija minhabba f'kondotta effettivament adegwata ma' dik ta' persuna li s-sapienza umana identifikat mal- bonus pater familias, dik il-kondotta cioe' fil-kaz konfet, kienet tigi uzata minn persuna ta' intelligenza, diligenza u sensibilita normali, kriterju dan li filwaqt li jservi ta' gwida objettiva ghal gudikant, jhallieh fl-istess hin, liberu li jivvaluta d-diligenza tal-kaz konkret."

*L-awtur Taljan **Giorgi** fil-ktieb tieghu **Teoria delle Obbligazione** – 1127 pagna 46 ighid:-*

"La diligenza del buon padre di famiglia costituisce in criterio abbastanza indeterminate per lasciare al giudice Liberta' di valutazione".

*Fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija v Leonard Grech deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il-hamsa ta' Settembru, 1990**, il-Qorti dahlet fid-dettal dwar in-*

natura tal-kolpa f'dawn il-kawzi. In succint fuq skorta ta' awturi u gurisprudenza, t-trepod tal-kolpa gie definit bhala:

1. la volontarieta dell'atto;

2 la mancata previsione dell'effetto nocivo;

u

3 la possibilita di prevedere.

Bhala konkluzzjoni tad-definizzjoni li din il-Qorti trid taghti lit-terminologija culpa, ghalhekk jibqa' dejjem li l-element taghha huwa volontarjeta' tal-att, in-nuqqas ta' previzjoni tal-effetti dannuzi ta' dak l-att u l-possibilta' ta' previzjoni ta' dawk l-effetti dannuzi. Jekk l-effetti dannuzi ma kienux prevedibbli, hlief b'diligenza straordinarja li l-ligi ma tesigix u li semmai tista' ggib culpa levissima li ma hiex inkriminabbli, ma hemmx htija (vide ***Il-Pulizija vs John Vella*** *deciza nhar il-15 ta' Dicembru 1958 mill-Qorti ta' l-Appelli Kriminali).*

X'inhu l-obbligu tas-sewwieq fil-posizzjoni tal-imputat? Ir-risposta tohrog mil-Ligi u senjatament mill-Artikoli 225 u 226. Dan jimporta li l-prosekuzzjoni trid tipprova, f'kazijiet bhal dak odjern, illi l-imputat kien kolpevoli ta' nuqqas ta' hsieb, jew ta' traskuragni jew li naqas li jhares xi regolamenti, f'dan il-kaz, r-regolamenti tat-traffiku. Il-prosekuzzjoni trid tipprova in-nexus bejn il-mewt tal-vittma u t-traskuragni tal-imputat, liema nexus irid irendi t-traskuragni l-kawza immedjata u prossima tal-effett, wara

trid ukoll tipprova li t-traskuragni kienet culpable negligence u cioe' li tammonta ghal criminal misconduct. (vide ***Il-Pulizija vs Manuel Schembri*** *deciza nhar it-28 ta' Novembru 1949 mill-Qorti ta' l-Appelli Kriminali.)*

Irid jigi determinat allura jekk l-imputat kienx hati ta' xi nuqqas ta' hsieb jew traskuragni jew ta' nuqqas ta' tharis tar-regolamenti.

*Kif tajjeb osservat il-prosekuzzjoni fin-nota taghha fis-sentenza moghtija mill-****Qorti tal-Appell Kriminali nhar s-sitta ta' Mejju, 1997*** *fil-kawza fl-ismijiet* ***Il-Pulizija v Alfred Mifsud,*** *il-Qorti sejra taghmel referenza ghal dak li gie enuncjat u t-tifsiriet li ghandhom jinghataw lil kull tip ta' sewqan li jiddipartixxi minn sewqan proprju:*

"Sewqan traskurat *(negligent driving) hu kwalsiasi forma ta' sewqan li jiddipartixxi minn, jew li ma jilhaqx il-livell ta' sewqan mistenni minn sewwieq ragonevoli, prudenti, kompetenti u ta' esperjenza. Bhala regola l-ksur tar-regolamenti tat-traffiku*

kif ukoll in-non-osservanza tad-disposizzjonijiet tal-Highway Code li jincidu fuq il-mod jew il-kwalita' ta' sewqan ta' dak li jkun, jammonta wkoll ghal sewqan traskurat.

Sewqan bla kont *(reckless driving) hu deskritt fis- Subartikolu [2] tal-imsemmi Artikolu 15, bhala 'sewqan bi traskuragni kbira'. Din t-tieni ipotesi, jigifieri ta' sewqan bla kont, tikkontempla s-sitwazzjoni fejn il-grad ta' traskuragni tkun kbira, u tinkludi l-kazijiet 'fejn wiehed deliberatament jiehu riskji fis-sewqan li m'ghandux jiehu, minhabba l-probabilita ta' hsara li tista' tirrizulta lil terzi, kif wkoll kazijiet fejn wiehed ikun indifferenti ghal tali riskji'.*

Sewqan perikoluz *(dangerous driving) jirrikjedi li fil-kaz partikolari, s-sewqan kien ta' perikolu ghal terzi jew ghal proprjeta taghhom. Biex wiehed jiddeciedi jekk kienx hemm dana l-perikolu, wiehed irid jara c-cirkostanzi kollha tal-kaz, inkluzi l-hin w il-lokalita tal-incident u l-presenza o meno ta' traffiku iehor jew ta' nies ghaddejjin bir-rigel. Naturalment, sewqan f'kaz partikolari jista jaqa' taht tnejn jew aktar minn dawn t-tlett forom ta' sewqan, f'liema kaz, japplikaw id-disposizzjonijiet tal-ligi w id-dottrina in materja ta' konkors ta' reati. Ai finijiet ta' piena, l-legislatur pogga s-sewqan bla kont w is-sewqan perikoluz fl-istess keffa. Ir-reat ta' sewqan traskurat hu kompriz w involut f'dak ta' sewqan bla kont u f'dawk ta' sewqan perikoluz."*

*(**vide Il-Pulizija v Charlotte Chamberlain, deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar il-hamsa w ghoxrin ta' Mejju, 1950**). "*

Illi din il-Qorti hija tal-fehma li f'materja ta' incidenti stradali il-provi indizzjarji, hafna drabi jista' jkunu siewja ferm, u xi drabi jistghu anki jkunu siewja ferm aktar minn dawk okulari li, kultant jistghu ikunu biss soggettivi u kultant, u x'aktarx iva milli le, ikunu kuluriti b'dak li jissejjah "esprit de voiture". U mbaghad fejn ma jkunx hemm xhieda okulari li jistghu jiddeskrivu jew jispjegaw dak li gara, dawn il-provi indizzjarji, jistghu facilment u minghajr bzonn ta' hafna tigbid, jaghtu stampa cara tad-dinamika tal-incident. S'intendi, bhal kull prova indiretta ohra, jridu jkunu tali li jwasslu ghal konkluzzjoni univoka u li biha l-gudikant ikun moralment konvint lill hinn minn kull dubju dettat mir-raguni mill-htija jew responsabbilta' kriminali tal-imputat jew akkuzat.

Dawn l-insenjamenti huma applikabbli ghall-artikolu 226 tal-Kodici Kriminali s'intendi meta l-persuna tkun sofriet xi tip ta' ferita u ma tkunx tilfet hajjitha.

Illi dwar id-dinamika tal-incident xehdu biss Tomsina Nargis u l-imputat. Tomsina Nargis xehdet[2] li hija kienet ghadha kemm spiccat mix-xoghol u wzat tal-linja u tiftakar li habtu u hija waqghet u sarulha hames punti fuq mohha. Hija ma tiftakarx min kien qieghed isuq. Tghid li kull ma kien hemm hija u passiggiera ohra u hija kienet bilqeghda fuq quddiem. Hija taf li habtu imma ma tiftakarx kif gara l-incident. Fl-atti hemm ukoll il-versjoni li Tomsina Nargis kienet tat *a tempo vergine* kienet li *I was on the bus driving from Mount Carmel towards Valletta, when I heard a big noise, the bus hit the pavement and we crashed*.

L-imputat xehed[3] li dakinhar tal-incident kien inghata biex isuq trakk mill-antiki u kellu rotta mill-Isptar Monte Crameli ghall-Belt, Valletta. Huwa u niezel qabel l-ispeed camera x'hin wasal ghad-dawra it-trakk beda jdawwarlu l-isteering u baqa' sejjer ghal gol-koxxa tal-arblu tac-cimiterju u grat il-hsara. Huwa hass xi haga qisha qed tigbed. Qal li l-Arriva hallset ghall-ispejjez tal-arblu u crash barrier. In kontro-ezami qal li sema' l-hoss madwar hamsin metru mill-ispeed camera.

Ma jirrizultax li twettqu xi ezamijiet mekkanici fuq il-karozza tal-linja misjuqa mill-imputat.

Mill-provi prodotti l-Qorti ma tistax tasal ghal sejbien ta' htija billi l-provi prodotti ma jwasslux sal-grad rikjest mil-ligi. Dak li rrizulta huwa li anke l-parte civile tghid li semghet hoss kbir u imbaghad il-karozza habtet. Kwindi l-versjoni moghtija mill-imputat giet korroborata mill-istess Tomsina Nargis u ghalhekk lahaq huwa pprova sal-grad tal-probabbli li l-vettura seta' kellha xi hsarat u kwindi l-incident li sehh mhux imputabbli lilu.

Ghal dawn il-motivi din il-Qorti ma ssibx lill-imputat hati tal-imputazzjonijiet kollha migjuba fil-konfront tieghu.

Dr Josette Demicoli LL.D
Magistrat

---

[2] Seduta tat-8 ta' Novembru 2017
[3] Seduta tas-6 ta' Gunju 2018